

METODOLÓGIA BIBLICKEJ KATECHÉZY

Istý slávny rabín povedal: „Biblia je ako ovocie s tvrdou škrupinou. Treba ju rozbiť, aby sme sa dostali k chutnému jadru.” To, čo robí pre kresťana Bibliu "chutnou", je skutočnosť, že prostredníctvom textu odkrývame niečo z črt Ježišovej tváre, niečo zo živého Slova. To však predpokladá určité pedagogické umenie, aby sme dali biblickému textu šancu. Pri kontakte s textom žiaci vedia zaujať rozličný postoj: od ľahostajnosti, cez objavenie novej skúsenosti až po výzvu urobiť ďalší krok na ceste viery. Tieto postoje sú etapami určitého dozrievania a treba ich rešpektovať. Odborníci zaoberajúci sa pedagogickým rozmerom práce s Písmom, hlavne keď ide o dospievajúcu mládež, navrhujú štyri etapy, ktorými by sa malo prejsť. Každú etapu charakterizujeme a zároveň si všimneme niekoľko možností praktickej aplikácie.

VZBUDIŤ ZÁUJEM O TEXT

Cieľ

Nastúpiť cestu, ktorá smeruje k textu.

Dôležité je všímať si dve skutočnosti:

- Žiakov viesť k vytvoreniu dispozície pre počúvanie Boha, ktorý nám hovorí. „Hovor, Pane, tvoj sluha počúva,” vyslovil kedysi mladý Samuel (1 Sam 3,9). Otvoril srdce Duchu Svätému a bol pripravený prijať jeho neočakávané výzvy a neustále udržiaval tento stav počúvania, aby nakoniec jasne počul Boží hlas, ktorý sa mu prihovára. To je základný postup každej opravdivej práce s Písmom svätým.
- Mládež nie je vždy ochotná prijať prácu s Písmom. Neustále treba vzbudzovať záujem o takýto druh práce a vytvárať vhodné podmienky, aby to bola vítaná činnosť.

Pedagogické prostriedky

- Začať s rozprávaním textu a nechať domyslieť to, čo nasleduje.
- Z textu vyberať slovo za slovom, písať ich postupne na tabulu a žiaci hádajú, o ktorú udalosť alebo príbeh ide.
- Rozdať text, v ktorom chýbajú niektoré slová. Tieto slová sa nachádzajú poprehadzované pod textom.
- Dať k dispozícii „osemsmerovku”. Úlohou bude označiť udalosť, ktorú tvoria nájdené slová.
- Začať otázkou, ktorá sa týka osoby, udalosti alebo slova textu.
- Dať k dispozícii separované verše textu a urobiť jeho rekonštrukciu.
- Premietnuť nejakú sekvenciu z filmu (napr. Ježiš z Nazareta).
- Predstaviť obraz, ktorý zachytáva udalosť Písma.
- ...

Pozor: Táto etapa je veľmi dôležitá. Nakoľko je len možné, snažme sa správnou motiváciou vtiahnuť do práce všetkých účastníkov. Nemali by sme sa príliš ponáhľať, no na druhej strane je potrebné pamätať aj na ďalšie dôležité etapy činnosti.

PRIJAŤ TEXT

Cieľ

Uvedomiť si, že ide o Božie slovo, ktoré je adresované každému z nás, a nie o slovo ľudské.

Prechádzame teda k samotnému textu. Skôr však, ako ho začneme rozoberať, zastavme sa pri druhej etape. Tá spočíva v zdôrazňovaní, že text, ktorý nás zaujíma nie je obyčajné ľudské slovo, ale Božie slovo, ktorého adresátom je každý z nás. Na túto skutočnosť by sme nemali zabúdať. Nemusíme na to výslovne upozorňovať, dôležité je, aby z našich postojov bolo vidieť určitý rešpekt pred knihou, akou je Písmo sväté.

Pedagogické prostriedky

- Pripraviť list s textom Svätého písma a peknou úpravou: čistý, dekorovaný, kolorovaný, prehľadný.
- Zaozbrať si knihu Svätého písma, ktorá má peknú povrchovú úpravu, aby sa aj takto poukázalo na veľkú hodnotu jej obsahu.
- Vytvoriť atmosféru ticha, aby sa tým zvýraznila sila čítaného slova.
- Prečítať text liturgickým spôsobom.
- Prečítať alebo dať čítať text:
 - niekoľkým;
 - s hudobným pozadím;
 - opakovať podľa potreby niektoré slovo alebo vetu (echo);
 - napísať niektoré verše textu na tabulu, panel a pod.;

Pozor: Hoci vždy priamo neupozorníme na aspekt výnimočnosti tejto knihy, snažme sa poukázať naň našimi postojmi.

ROZOBERAŤ TEXT

Cieľ:

Študovať, rozoberať a osvojiť si text.

Treťou etapou je rozoberanie textu. Tu platí zásada: **Čím viac pracujeme s textom, tým viac text pracuje s nami.** Ide o spoločné osvojenie si textu. Do hry vstupujú rôzne metódy rozoberania. Niektoré z nich obsahuje aj tento materiál. Každá navrhovaná metóda čítania a rozoberania textu má svoje vlastné bohatstvo, a hoci nezohľadní všetky aspekty, podieľa sa na komplexnosti. Zároveň treba poznamenať, že nie každá je vhodná pre prácu s každým textom. Je na nás, aby sme vybrali tú najvhodnejšiu.

Pedagogické prostriedky

- Označiť osoby, objekty, činnosti, zmeny, slová a pod.
- Poukázať na hlavné témy textu.
- Vytvoriť schému textu.
- Vizualizovať text alebo urobiť jeho kaligrafiu.
- Odhaliť štruktúru textu.
- Študovať text v synopse.
- Realizovať dekoratívny prvok.

Pozor: Ak sa táto etapa systematicky odmieta, vzniká riziko uzatvorenia sa do nevýraznosti alebo monotónnosti, inak povedané, nepovie sa nič nové. A pritom má táto etapa slúžiť niečomu úplne inému, má nás viesť k reálnemu obohateniu.

INTERIORIZOVAŤ TEXT

Cieľ

Aktualizovať Božie slovo a vnímať ho ako výzvu k osobnej konverzii.

V tejto etape pozývame mládež k uvedomeniu si prejdenej cesty. Všetci poznávame, ktoré objavy sme zrealizovali. Je to chvíľa výmeny skúseností, chvíľa, kedy môže zaznieť slovo jednotlivých účastníkov osobnejším spôsobom, než je to bežne zvykom. Každý účastník by si mal úprimne odpovedať na otázku: K čomu ma predložené Božie slovo pozýva? Ideálom by bolo, keby etapa interiorizácie vyústila do modlitby. Ak je atmosféra v skupine naozaj pracovná, ak prítomní so záujmom a tvorivým spôsobom spolupracovali, môžeme navrhnúť zakončiť stretnutie modlitbou. Do krátkej osobnej prosby môžu žiaci vložiť to, čo cítia ako výzvu, čo by chceli žiť. Avšak žiť ideál, ku ktorému Božie slovo pozýva, je niekedy veľmi ťažké a vlastné sily k tomu nestačia. Preto je potrebné o túto silu prosiť. Modlitba nemusí byť iba prosebná, môže byť aj modlitbou vďaky, v ktorej žiaci vyjadria radosť nad novým poznaním krásy Ježišovho slova, postoja, činu.

Pedagogické prostriedky

- Upraviť priestor pre interiorizáciu.
- Vytvoriť vhodnú atmosféru.
- Prerozprávať študovaný text.
- Rozoberanú udalosť prerozprávať použitím slov a obrazov zo súčasnosti.
- Pokúsiť sa o vyjadrenie textu cez prejav tela (gesto, pantomíma...).
- Navzájom sa deliť s objavenými skutočnosťami.
- Konfrontovať so životom.
- Vytvoriť priestor pre aplikáciu formou modlitby a ňou zakončiť stretnutie.

Pozor: Ak by sme vynechali túto etapu, zabudli by sme, že Božie slovo je slovo živé, slovo života a je nástrojom obrátenia.

(Spracované podľa: ThDr. Jozef Šelínga, Biblická katechéza dospelievajúcej mládeže, Nitra 1999)